

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

Vytauto Didžiojo universiteto

***TAIKOMOSIOS LIETUVIŲ KALBOTYROS STUDIJŲ
PROGRAMOS (62404H124 / 621Q10005)***

VERTINIMO IŠVADOS

ASSESSMENT REPORT

of ***APPLIED LITHUANIAN LINGUISTICS (62404H124 /
621Q10005)***

STUDY PROGRAMME

at Vytautas Magnus University

Grupės vadovas:
Team leader: prof. dr. Bronius Maskuliūnas
prof. dr. Dalia Pakalniškienė
Grupės nariai:
Team members: prof. dr. Vilija Salienė
Jūratė Palionytė

Išvados parengtos lietuvių kalba
Report language – Lithuanian

Vilnius
2010

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Taikomoji lietuvių kalbotyra
Valstybinis kodas	62404H124, naujas kodas – 621Q10005
Studijų sritis	Humanitariniai mokslai
Studijų kryptis	Filologija
Studijų programos rūšis	Universitetinės studijos
Studijų pakopa	Antroji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė (2)
Studijų programos apimtis kreditais ¹	80
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Filologijos magistras
Studijų programos įregistravimo data	2004-02-17

¹ – vienas kreditas laikomas lygiu 40 studento darbo valandų

© Studijų kokybės vertinimo centras
Centre for Quality Assessment in Higher Education

Turinys

1. Įžanga	4
2. Programos analizė	4
2.1. Programos tikslai ir studijų siekiniai	4
2.1.1. Programos poreikis, paskirtis ir tikslai	4
2.1.2. Studijų programos siekiniai	5
2.2. Programos sandara	6
2.2.1. Studijų planas	6
2.2.2. Studijų turinys	6
2.3. Personalas	7
2.3.1. Personalo sudėtis ir kaita	7
2.3.2. Personalo kompetentingumas	8
2.4. Materialieji ištekliai	8
2.4.1. Materialioji bazė	8
2.4.2. Metodiniai ištekliai	9
2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas	9
2.5.1. Studentų atranka	9
2.5.2. Studijų procesas	10
2.5.3. Parama studentams	10
2.5.4. Pasiekimų vertinimas	11
2.5.5. Absolventų įsidarbinimas	12
2.6. Programos vadyba	12
2.6.1. Programos administravimas	12
2.6.2. Vidinis studijų kokybės užtikrinimas	12
3. Rekomendacijos	13

1. IŽANGA

Vertinama Filologijos krypties magistrantūros studijų programa *Taikomoji lietuvių kalbotyra*, kurią vykdo Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto Lietuvių kalbos katedra. Programa vykdoma kartu su trimis centrais: Kompiuterinės lingvistikos, Tarpkultūrinės komunikacijos ir daugiakalbystės tyrimų, Letonikos.

Taikomosios lietuvių kalbotyros studijos VDU organizuojamos nuo 2005 m. Programos savianalizė rengiama pirmą kartą. Analizuojamuoju laikotarpiu (2005–2009 m.) programos sandara buvo du kartus atnaujinta: 2007 m. ir 2009 m.

Analizuojama magistrantūros studijų programa vertinama remiantis VDU rektorius prof. Zigmo Lydekos patvirtinta *Savianalizės suvestine*, kurios rengimo grupei vadovavo prof. Asta Kazlauskienė.

Taip pat remiamasi vizito į VDU metu surinkta informacija bei pastebėjimais. Ekspertų grupė – Bronius Maskuliūnas (grupės vadovas, ŠU), Dalia Pakalniškienė (KU), Jūratė Palionytė (VLKK), Vilija Salienė (VPU) – VDU Humanitarinių mokslų fakultete lankėsi 2010 m. spalio 21 d. Vizitą koordinavo Gintarė Motiekaitienė (SKVC).

2. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. Programos tikslai ir studijų siekiniai

2.1.1. Programos poreikis, paskirtis ir tikslai

Programos poreikio išskirtinumas

Savianalizėje teigiamas didelis taikomios lietuvių kalbotyros specialistų poreikis grindžiamas didelėmis įsidarbinimo galimybėmis. Atlikta nedidelė apklausa, kurioje dalyvavo UAB „Fotonija“, Lietuvių kalbos instituto, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos, Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų atstovai, rodanti taikomios kalbotyros specialistų poreikį darbo rinkoje, o „kai kurios institucijos (pvz., UAB „Fotonija“) pasirinktų tik taikomios kalbotyros specialistą“. Tačiau savianalizėje nepateikiama jokių konkrečių darbdavių apklausų, statistinių duomenų, atsiliepimų: būtų tikslinga pateikti apklausos priedus ir jų komentarus etc. Glaudesni ryšiai su darbdaviais teiktų geresnes karjeros galimybes (ekspertų vizito metu susitiko darbdavys ir darbo neturėjusi absolventė, kuriai čia pat buvo pasiūlytas darbas).

Pokalbiai su studentais, absolventais ir darbdaviais patvirtina šios studijų programos reikalingumą. Stojimo duomenys rodo, kad programa yra paklausi tarp stojančiųjų: 2005 m. prašymus priimti į studijas pateikė 14 asmenų (priimta 8), 2006 m. – 9 asmenys (nepriimta, nes suformuota Kompiuterinės lingvistikos programa), 2007 m. – 16 asmenų (priimta 13), 2008 m. – 10 asmenų (priimta 5), 2009 m. – 14 asmenų (priimta 6).

Programos išskirtinumas suprantamas kaip įvairiapusis kalbotyros žinių taikymas: darbas leidyklose su įprastais tektais ir bendradarbiavimas su kalbos technologijų srityje dirbančiais informatikais ar sociologais, psichologais, logopedais, o ne klasikinės lietuvių kalbotyros žinių gilinimas. Pagrįstai teigiama, kad kompiuterinio kalbos apdorojimo žinios reikalingos ne tik Kauno regiono, bet ir visos šalies plėtrai.

Kitos VDU vykdomos kalbotyros magistrantūros programos (Taikomoji anglų kalbotyra, Taikomoji germanistika ir lituanistika, Verslo komunikacija vokiečių kalba) rengia užsienio kalbos filologus, pasirengusius dirbti įvairaus pobūdžio vertimo srityse, ar su informacinėmis technologijomis gebančius dirbti filologus (Skaitmeninė lingvistika).

Programos paskirties dermė su institucijos, valstybės ir tarptautinėmis direktyvomis

Programos paskirtis – rengti „plačios specializacijos filologus, išmanančius ne tik fundamentinius kalbotyros dalykus, bet ir įvairiapusius tarpdalykinius lingvistikos ryšius, lingvistikos žinių pritaikymo galimybes, būsimiesiems taikomios kalbotyros magistrams suteikti žinių ir suformuoti įgūdžius, būtinus norint sėkmingai dirbti žinių visuomenėje“. Tokia programos

paskirtis atitinka VDU misiją: „puoselėti humanistinę kultūrą, neužsisklęsti tik siaurose ir labai specializuotose studijose“. Programos paskirtis derinta ir su strateginiu universiteto planu.

Apie programos paskirties dermę su valstybės ir tarptautinėmis direktyvomis savianalizės suvestinėje nekalbama.

Programos tikslų pagrindumas

Kaip nurodo savianalizės rengėjai, programos tikslus nubrėžia jos paskirtis. Pagrindinis programos tikslas – rengti taikomosios lietuvių kalbotyros specialistus. Programos tikslai iš principo yra pagrįsti, apgalvoti, pakankamai aiškiai struktūruoti, tik norėtusi glaustesnio jų formulavimo.

2.1.2. Studijų programos siekiniai

Studijų siekinių visapusiškumas ir pasiekiamumas

Studijų siekiniai logiškai ir aiškiai apibrėžia teikiamas kompetencijas, atitinka VII Europos ir Lietuvos kvalifikacijų sąrangos lygmenį: kvalifikacijai įgyti reikalingas introspektyvus teorinis ir praktinis mokymasis, paremtas pažangiausiomis srities / krypties žiniomis, suteikiančiomis pagrindą kurti ir (arba) įgyvendinti idėjas, atlikti mokslinius tyrimus. Šios kvalifikacijos reikalauja gebėti savarankiškai spręsti problemas, atlikti taikomuosius tyrimus, pristatyti juos specialistų ir nespecialistų auditorijai, analizuoti, gerinti veiklą, veikti nuolat kintant žinioms, technologijoms.

Tarpdalykinės žinios, orientuojančios į kalbų politiką, pragmatiką ir kompiuterinę kalbos apdorojimą, atliepia žinių visuomenės poreikius – užtikrinti valstybinės (gimtosios) kalbos vartojimą ir taisyklingumą bei informacinių technologijų taikymą mokslo, mokymosi ir kitokiems praktiniams reikalams. Tarpdalykiškumu pasižymi ir pažintinių bei praktinių gebėjimų siekiai.

Studijų siekinių dermė

Studijų siekiniai atitinka ketveriopus programos tikslus: pirmąjį – rengti filologus, išmanančius humanitarinių, socialinių mokslų ir kalbotyros sąsajas, galinčius pritaikyti tų mokslų tyrimo metodiką kalbotyroje, atlikti bendrus tyrimus – atitinka siekiniai A1, C1; antrąjį – rengti filologus, turinčius fundamentinį supratimą apie tekstą, jo sandarą, žanrus, informacijos perdavimo būdus – A2, C2; trečiąjį – rengti filologus, žinančius įvairaus pobūdžio raštų redagavimo, terminų kūrimo, žodynų sudarymo principus ir mokančius tai pritaikyti praktiškai, gebančius dirbti leidyklose, redakcijose – A3, A4, C3, C4; ketvirtąjį – rengti filologus, išmanančius informacines teksto technologijas, gebančius bendradarbiauti su informatikais, kuriant automatizuoto vertimo, kalbos atpažinimo, sintezės programinę įrangą ar kitokias kompiuterinio kalbos apdorojimo priemones ir mokomasias, pažintines programas, rengiant įvairias kalbos resursų bazes – atliepia siekiniai A5, C5. Pažintiniai ir perkeliemieji gebėjimai turėtų būti įgyjami derinant žinias ir praktinius gebėjimus.

Ekspertų grupės susitikimai su studentais, absolventais, darbdaviais rodo, jog siekiniai atliepia studijų tikslus.

Studijų siekinių ir programos dalykų sąsaja atsispindi 3-ioje lentelėje. Joje išryškėja maksimalus siekinių realizavimas kursiniais projektais ir baigiamuoju darbu, kuriuose kaip tik ir sintezuojamos žinios, pažintiniai, praktiniai ir perkeliemieji gebėjimai.

Studijų siekinių turinys, pasiekiamumas, dermė nekelia abejonių. Baigusieji šią studijų programą bus pasirengę numatyta veiklai. Ekspertų manymu, būtų naudinga suformuluoti siekinių vertinimo kriterijus bei nurodyti studijų metodus, susikurti vadinamąsias matricas – dalyko siekinių, metodų ir vertinimo kriterijų sąsajas.

Studijų siekinių atnaujinamumas

Per penkerius metus programos turinys kito, nusistovėjo tikslai, išryškėjo studijų siekiniai. Suvestinėje pateikiami paskutinio programos varianto tikslai ir siekiniai, jų raida neeksplikuojama, nors tai būtų įdomu ir naudinga.

VDU rektorius įsakymu keletą metų organizuojamas dalykų vertinimas, kurio rezultatai aptariami katedroje, rečiau – studijų komitete. 2009 m. programos dalykų turinys ir siekiniai atnaujinti, bet programos kuratoriai vėl mato metų gale tikslintinus, keistinus aspektus. Deja, šie aspektai konkrečiai nenurodyti, neanalizuojami.

2.2. Programos sandara

2.2.1. Studijų planas

Studijų apimties tinkamumas

Programa sudaryta remiantis Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatymu (2000 m., Nr. VIII-1586; galiojo analizuojamuoju laikotarpiu), Švietimo ir mokslo ministro įsakymu „Dėl bendrųjų reikalavimų studijų programoms“ (2005 m., Nr. ISAK-1551), VDU statutu (patvirtintu 2000 m. LR Seimo nutarimu Nr. VIII-2077), VDU studijų reguliavimu, patvirtintu 2007 m. liepos 5 d. VDU rektoriaus įsakymu Nr. 638. Taikomosios lietuvių kalbotyros programa yra gilnamojo pobūdžio, nuolatinės studijų formos. Studijos trunka 4 semestrus, jų apimtis, kaip nurodo Bendrieji reikalavimai, – 80 kreditų. Pirmuosius tris semestrus magistrantai klauso paskaitų, dalyvauja seminaruose (juos turi visi dalykai), laiko egzaminus, rašo kursinius projektus (iš viso 60 kreditų, po 20 kreditų kiekvieną semestrą), ketvirtasis semestras skirtas baigiamajam magistro darbui rašyti (20 kreditų), tokia apimtis atitinka Bendruosius reikalavimus. Dalykai po penkis išdėstyti per 3 semestrus: 3 privalomieji, 1 pasirenkamasis ir kursinis projektas.

Savianalizės rengėjai gilnamosios Taikomosios lietuvių kalbotyros programos dalykus suskirstė į gilnamuosius ir plečiamuosius, – pagal Bendruosius reikalavimus reikėtų atskirti ne plečiamųjų, o taikomųjų bloką. Tad nebeaišku, koks gilnamųjų ir taikomųjų dalykų santykis programoje. Kita vertus, naujame Magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų apraše (Lietuvos respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2010 m. birželio 3 d. įsakymas Nr. V-826) šitokio skirstymo nebereikalaujama.

Kiekvieną 4 kreditų kursą (160 val.) sudaro auditorinis darbas – paskaitos, laboratoriniai darbai, seminarai (60 val.) ir *savarankiškas darbas* (100 val.), kuris keistokai skirstomas į individualų savarankišką darbą ir namų darbą. Tokia dalyko apimtis reglamentuota VDU studijų prorektorius įsakymu Nr. 339 (2007-04-24). Didžioji studijų laiko dalis skiriama savarankiškam darbui – net 60 % (Švietimo ir mokslo ministro įsakyme „Dėl bendrųjų reikalavimų studijų programoms“ (2005 m., Nr. ISAK-1551) nurodoma, jog studentų savarankiškas darbas turi sudaryti ne mažiau kaip 30 % kiekvieno dalyko). Kursiniai projektai, kaip ir numatyta minėtame ministro įsakyme, įtraukti kaip atskiri dalykai.

Studijų dalykai ir jų apimtis grindžiama studijų siekiniais. Tačiau dalykų apimties skaičiavimas keblomas, plg.: „Kiekvienam iš A grupės siekinių (profesinės žinios) pasiekti skiriama ne mažiau kaip 3 privalomieji dalykai (12 kreditų): A1 – 24 kreditai, A2 – 16 kreditų, A3 – 12 kreditų, A4 – 16 kreditų, A5 – 16 kreditų. Praktiniams gebėjimams suformuoti skiriama: C1 – 24 kreditai, C2 – 16 kreditų, C3 – 8 kreditai, C4 – 8 kreditai, C5 – 20 kreditų.“ (11 p.). O kokia bendra kreditų suma? Juk būtent 80 kreditų reikia išdalinti visiems siekiniams.

Pasirenkamieji dalykai, programos kuratorių nuomone, realizuoja specialius siekinius: būsimieji redaktoriai linkę pasirinkti *Specializuotų tekstų vertimo ir redagavimo, Literatūrinio redagavimo, Diskurso tipų ir žanrų kursus*; ketinantys dirbti kompiuterinio kalbos apdorojimo srityje gali rinktis *Automatizuoto vertimo, Elektroninės leidybos, Kompiuterinio šnekos apdorojimo kursus*. Tokios pasirinkimo galimybės vertintinos teigiamai.

Studijų dalykų nuoseklumas

Studijų dalykai išdėstyti gana nuosekliai: I–III semestre dėstoma po tris privalomuosius dalykus, be to, kiekvieną semestrą magistrantas pasirenka dar vieną dalyką iš pasirenkamųjų bloko ir rašo kursinį projektą. Pirmieji du kursiniai darbai siejami su konkrečiais dalykais: pirmasis su *Taikomosios kalbotyros kryptių ir metodų* kursu, antrasis – su *Tekstynų lingvistikos teorija ir metodologija*, trečiasis kursinis darbas rašomas pasirinkta tema, gilnantis į tą sritį, iš kurios magistrantas ketina rašyti baigiamąjį darbą.

2.2.2. Studijų turinys

Studijų turinio atitiktis teisės aktams

Studijų turinys, dalykų proporcijos atitinka reikalavimus. Ne mažiau kaip 80 procentų gilinamosios magistrantūros programos sudaro gilinamojo lygio dalykai, kurių turinys paremtas dalykais, studijuotais anksčiau baigtų pagrindinių studijų programoje, arba kitos krypties pagrindinių studijų lygio specialiaisiais dalykais.

Studijų turinio išsamumas ir racionalumas

Pažintiniai ir perkeliemieji gebėjimai, kaip taikliai teigia autoriai, ugdomi per visus studijų metus, ypač rengiant kursinius projektus, rašant baigiamąjį darbą, organizuojant diskusijas seminarų metu.

Kiekvieną kursą sudaro auditorinis darbas (paskaitos, laboratoriniai darbai, seminarai) ir savarankiškas darbas, kuris neaišku kodėl dar skirstomas į individualų savarankišką darbą ir namų darbą. Savianalizės autoriai supranta studijų metodų svarbą formuojant perkeliamuosius gebėjimus. Dėl to, pasak jų, didelis dėmesys skiriamas diskusijoms, projektiniams darbams. Bet tai neatsispindi dalykų aprašuose.

Iš pokalbių su studentais paaiškėjo pageidaujami dalykai: studentai norėtų praktikos, maketavimo, komunikacijos (reklaminių tekstų, televizijos ir pan.) dalykų.

Studijų kokybę lemia ir pedagogai – savosios srities specialistai, kai kurie iš jų atitinkamų sričių pradininkai Lietuvoje, pavyzdžiui, prof. R. Marcinkevičienė, prof. I. Dabašinskienė, jų mokslinė veikla susijusi su dėstomąja medžiaga. Todėl „studijų turinys neabejotinai modernus ir šiuolaikiškas“, – pagrįstai teigia savianalizės rengėjai.

Taigi studijų turinys išsamus ir racionalus, atitinka studijų programos pavadinimą *Taikomoji lietuvių kalbotyra*.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad studijų dalykų aprašai nepakankamai išsamiai atspindi dalykų turinį. Dalykų aprašuose pasigendama tokios informacijos: savarankiško darbo užduotys, laikas joms atlikti, užduočių grafikas; egzamino aprašas, detalus teorinių paskaitų (nurodyta gana fragmentiškai) ir seminarų turinys, metodai.

2.3. Personalias

2.3.1. Personalo sudėtis ir kaita

Personalo sudėties pagrindumas

Programos dalykus dėsto 38 proc. profesorių ir beveik 40 proc. docentų, tai atitinka Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. liepos 22 d., taip pat 2010 m. birželio 3 d. įsakymais patvirtintų Magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašų nuostatas, reglamentuojančias studijų personalo sudėtį. Tačiau atkreiptinas savianalizės rengėjų dėmesys, kad tekste nurodyta, jog programos dalykus dėsto 21 dėstytojas, į dėstytojų sąrašą įtraukta tik 17 dėstytojų, be to, šio sąrašo, priedo 3.1 „Studijų dalykų aprašai“ ir priedo 3.2 „Dėstytojų veiklos aprašai“ kai kurios pavardės nesutampa.

Programą realizuoja Lietuvių kalbos katedra. Programa tarpdalykinė, todėl jai talkina kitų universiteto katedrų ir mokslinių centrų darbuotojai, viena kviestinė dėstytoja (Šiaulių universiteto docentė R. Kvašytė). Studentams sudaromos sąlygos klausytis į universitetą atvykstančių užsienio lektorių paskaitų.

Dėstytojų ir studentų santykis įvairių formų užsiėmimuose iš esmės tinkamas, tačiau kursiniams ir baigiamiesiems darbams galėtų vadovauti daugiau dėstytojų (2 dėstytojos vadovavo 9 darbams iš 15).

Dėstytojų ir studentų santykis įvairių formų užsiėmimuose iš esmės tinkamas, tačiau kelia abejonių kai kurių dėstytojų krūvis: prof. R. Marcinkevičienė dėsto 2 privalomuosius ir yra parengusi 3 pasirenkamuosius dalykus, prof. I. Dabašinskienė dėsto 3 privalomus ir yra parengusi 1 pasirenkamąjį dalyką, abi dėstytojos taip pat vadovauja kursiniams ir baigiamiesiems darbams. Pastariesiems galėtų vadovauti daugiau dėstytojų (minėtos dėstytojos vadovavo 9 darbams iš 15).

Dėstytojai ir studentai prirėikus turi galimybę naudotis techninio personalo pagalba. Tokią pagalbą teikia kompiuterių klasėse dirbantys administratoriai, kiti programinės įrangos specialistai.

Dėstytojų kaita

Aptariamam laikotarpiui dėstytojų kaita nebuvo didelė: programoje nebedėsto 2 dėstytojai (nebedirba universitete), pradėjo dėstyti 4 nauji dėstytojai (iš jų viena kviestinė).

2.3.2. Personalo kompetentingumas

Personalo patirties ir veiklos atitiktis studijų programai

Visi programos dalykų dėstytojai turi reikiamą pedagoginės ir mokslinės veiklos patirtį. Racionalus dėstytojų santykis pagal amžių (vyresnių nei 60 metų dėstytojų yra 9,5 proc., nuo 50 iki 60 metų – 28,6 proc., nuo 40 iki 50 metų – 23,8 proc., nuo 30 iki 40 metų – 38 proc.).

Dėstytojai nagrinėjamu laikotarpiu nėra parengę specialios metodinės literatūros, susijusios su studijų programa, tačiau programos vadovų ir pačių dėstytojų nuomone, magistrantams pakanka mokslinės literatūros, dėstytojų teikiamų paskaitų konspektų, nuorodų į mokslo darbus. Studentai taip pat nepasigenda specialios metodinės literatūros.

Dėstytojų mokslinės veiklos kryptys atitinka jų dėstomus dalykus.

Dauguma programos dėstytojų yra aktyvūs mokslininkai. 2005–2009 m. jie yra paskelbę po keletą ar keliolika publikacijų, skaitę mokslinius pranešimus Lietuvos ir tarptautinėse konferencijose. Dauguma mokslinių darbų publikuojama recenzuojamuose, duomenų bazėse referuojamuose leidiniuose.

Dėstytojai aktyviai dalyvauja projektinėje veikloje, tai leidžia paskaitas iliustruoti konkrečiais tyrimais, studentus supažindinti su moderniais kalbotyros darbais, kartu skatinti juos rinktis aktualias kursinių ir baigiamųjų darbų temas.

Nemažai programos dėstytojų yra Lietuvos ir tarptautinių organizacijų nariai, ekspertai, vyksta į kitus universitetus stažuotis, skaityti paskaitų. Pastebima ir dėstytojų organizacinė bei švietėjiška veikla.

Programos koordinatorė analizuojamu laikotarpiu buvo prof. dr. I. Dabašinskienė. Jos labai aktyvi mokslinė veikla, pedagoginė ir vadybinė patirtis visiškai atitinka tokios programos koordinatoriui keliamus reikalavimus.

Dėstytojų profesinio tobulėjimo sistemiškumas

Visiems programos dėstytojams sudaromos sąlygos tobulinti profesinę kvalifikaciją.

2005–2009 m. beveik visi dėstytojai buvo išvykę į stažuotes, skaitę paskaitas užsienio universitetuose, lankę įvairius kursus Lietuvoje ir užsienyje, dalyvavo mainų programose. Analizuojamu laikotarpiu šeši programos dėstytojai atliko habilitacijos procedūras, trys dėstytojai apgynė daktaro disertacijas, parengė 5 monografijas.

Kasmet vertinami dėstytojų mokslinės, praktinės ir pedagoginės veiklos pasiekimai. Jeigu jie viršija nustatytus reikalavimus, tokiems dėstytojams skiriami priedai prie atlyginimo.

Savo kvalifikaciją VDU dėstytojai gali kelti nemokamuose užsienio kalbų, kompiuterinio raštingumo, projektų rengimo, vadovavimo ir kt. kursuose.

2.4. Materialieji ištekliai

2.4.1. Materialioji bazė

Patalpų studijoms pakankamumas ir tinkamumas

Studijoms trūksta patalpų (tai viso universiteto problema), tačiau turimos auditorijos puikiai pritaikytos darbui: daugumoje jų yra stacionari multimedijų įranga, o ten, kur tokios įrangos nėra, dėstytojai ją gali užsisakyti. VDU įrengta 13 kompiuterių klasių (170 kompiuterių), jose studentai gali atlikti ir savarankiškas užduotis. Humanitarinių mokslų fakulteto, kuriame yra Lietuvių kalbos katedra, pastate veikia 6 belaidžio interneto zonos.

Universitete yra 3 bibliotekos abonementai ir 8 skaityklos. Skaityklose įrengtos 436 darbo vietos, iš kurių 74 kompiuterizuotos. Studentai turi galimybę į skaityklas atsinešti savo nešiojamuosius kompiuterius ir pasinaudoti skaityklose veikiančiu belaidžiu internetu. Net ir sesijų metu, kai skaityklose padaugėja studentų, darbo vietų pakanka.

Visos VDU studijoms naudojamos patalpos atitinka darbo saugos ir higienos normų reikalavimus. Bibliotekos padalinių darbo laikas studentams patogus (sesijų metu dirbama ilgiau).

Įrangos studijoms tinkamumas ir pakankamumas

Iš pateiktų duomenų matyti, kad VDU kompiuterinė ir programinė įranga yra viena moderniausių tarp Lietuvos aukštųjų mokyklų. Kiekvienais metais atnaujinami kompiuteriai, nupirkama naujų projektorių. 2009 m. VDU buvo 1260 kompiuterių, iš jų 35 proc. senesni nei 5 metų. Paprastai kasmet atnaujinama apie 20 proc. kompiuterių. Beveik visi kompiuteriai įjungti į bendrą tinklą ir turi interneto ryšį. Visų pagrindinių VDU pastatų ir bendrabučių kompiuterių tinklai sujungti optinėmis arba radijo ryšio linijomis. Naudojamos naujausios interneto paslaugos – interneto telefonija (VoIP) ir interneto televizija (IP TV). Universitetas turi sutartį su *Microsoft* dėl programinės įrangos nuomos. Pagal sutartį gaunamos naujausios programų versijos.

2.4.2. Metodiniai ištekliai

Knygų, vadovėlių ir periodinių leidinių tinkamumas ir prieinamumas

VDU veikia integruota bibliotekos informacinė sistema. Naudojantis vieša internetine prieiga galima susirasti norimą leidinį bibliotekos e. kataloguose, pasinaudoti kitomis elektroninėmis paslaugomis. Bibliotekos svetainėje yra licencijuojamų duomenų bazių sąrašai. Pusė viso bibliotekos fondo (daugiau nei 122 tūkst. leidinių) saugomi atviruose fonduose ir yra laisvai prieinami studentams. Taikomosios lietuvių kalbotyros magistrantūroje nėra daug studentų, todėl bibliotekoje ir skaityklose esančių leidinių iš esmės pakanka. Bibliotekoje ir skaityklose labiausiai trūksta užsienio kalba išleistų leidinių, tačiau tokius leidinius studentams paskolina dalyko dėstytojas. Studijų programai reikalingi literatūros sąrašai derinami su bibliotekos Komplektavimo sektoriumi, kad bibliotekos fondas būtų pildomas knygomis, licencijuojamomis visatekstėmis duomenų bazėmis. Dėstytojai turi galimybę užsakyti reikalingų leidinių.

Metodinės medžiagos tinkamumas ir prieinamumas

Programoje dėstantys dėstytojai nėra parengę konkrečioms dalykams skirtų metodinių leidinių. Tai aiškinama didelio poreikio nebuvimu, nes studentai gali naudotis kitų autorių parašytais darbais. Dažnai dėstytojai parengia savo paskaitų konspektus ir įkelia į intranetą. Tokius konspektus iš principo būtų galima traktuoti kaip metodinius leidinius.

Dažniausiai studentams reikalingą medžiagą dėstytojai pateikia intranete esančiuose dalykų aplankuose arba nusiunčia el. paštu. Su dėstytojų parengtomis publikacijomis studentai gali susipažinti VDU Lietuvių kalbos katedros ir Kompiuterinės lingvistikos centro svetainėse, dėstytojų internetiniuose puslapiuose.

2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas

2.5.1. Studentų atranka

Priėmimo į studijas reikalavimų pagrįstumas

Priėmimas vyksta pagal programos pateikimo metu galiojančią tvarką. Studentai priimami į valstybės finansuojamas, iš dalies finansuojamas ir mokamas vietas. Stojimas vykdomas aukštosios mokyklos nustatyta tvarka, t. y. skaičiuojamas atskirų grupių dalykų aritmetinis vidurkis. Dalykų pasirinkimas abejonių nekelia. Studentų konkursiniai balai yra pakankamai aukšti ir pastaraisiais metais labai panašūs (9,27; 9,29). Išsiskiria tik 2005/2006 metų stojamasis balas (9,66). Panašūs ir žemiausi balai (6,89; 7,1). Tai rodo, kad magistrantūros studijas renkasi pakankamai motyvuoti ir stiprūs bakaluro studijas baigę filologai (daugiausia lituanistai, esama ir vokiečių, anglų filologų). Priimant studentus į analizuojamą studijų programą jokių specialių reikalavimų nėra. Priimamų studentų skaičiai labai maži (2005 m. 8, 2007 m. 7, 2008 m. 5 studentai valstybės finansuojamose vietose). Beveik visi studentai baigė bakaluro studijas VDU. Priėmimo planas vykdomas. Viena vertus, tai sudaro galimybes efektyviai dirbti, kita vertus, labai pabrangsta studijos.

Būsimų ir naujų studentų motyvacijos stiprinimo veiksmingumas

Būsimi ir nauji studentai motyvuojami skelbiant informaciją VDU informaciniuose leidiniuose, VDU interneto svetainėje, konsultuojant studentus universiteto padaliniuose. Lietuvių

kalbos katedros svetainėje skelbiama informacija, kuria siekiama sudominti studentus, atskleisti jiems pasirinktų studijų pobūdį ir specifiką. Visos šios priemonės iš esmės tradicinės, pasigendama interaktyvesnių studentų aktyvinimo būdų. Magistrantai yra įtraukiami į mokslinę veiklą kartu su darbo vadovais (jau bakalauro studijų metu tokia veikla praktikuojama, todėl tikėtina, kad magistrantūros studijas renkasi pakankamai motyvuoti studentai). Pasigendama jau studijuojančių magistrantų motyvacijos stiprinimo, neaptariama, kaip studentai skatinami baigti studijas, kaip padedama įveikti sunkumus.

2.5.2. Studijų procesas

Programos tvarkaraščio racionalumas

Studijų procesas organizuojamas remiantis VDU normatyviniais aktais. Paskaitos vyksta 3–4 dienas per savaitę. Taip sudaroma galimybė studentams dirbti savarankiškai. Kiekviename semestre yra po 5 dalykus (kiekvienas po 4 kreditus), paskutinis semestras skiriamas magistro darbo rašymui. Manytina, kad toks auditorinių užsiėmimų paskirstymas studentus tenkina, nes jie turi pakankamai laiko savarankiškai dirbti ir rašyti baigiamąjį darbą. Dalykai skaitomi ne viename universiteto pastate, tačiau tvarkaraštis sudarytas taip, kad studentai spėja laiku atvykti į paskaitas. Be to, tvarkaraštis sudarytas taip, kad vieną dieną paskaitos vyktų viename pastate (su mažomis išimtimis, tačiau tuomet, kai tą pačią dieną paskaitos vyksta ne vienuose rūmuose, paliekama laiko nueiti).

Nei studentai, nei dėstytojai nėra patenkinti, kad per vieną dieną tenka klausyti 1 dalyko po 4,5 valandos. Studentai nepatenkinti, kad jiems nesudaromos galimybės įsidarbinti, nes paskaitos vyksta 3 dienas skirtingu laiku.

Per 15 egzaminų sesijos dienų studentai išlaiko po 4 egzaminus. Krūvis per didelis, tačiau studentai nesiskundžia, nes nori ilgesnių atostogų. Egzaminų tvarkaraščius sudaro ne fakultetas, o universitetas, taigi į pageidavimus nelabai yra galimybių atsižvelgti.

Studentų pažangumas

Studentų nubyrėjimas visų prima susijęs su pažangumu: nubyrėjo tie studentai, kurių stojimo konkursiniai balai buvo žemesni. Dalis studentų laikinai nutraukia studijas dėl akademinėse atostogų (jos susijusios su šeimine padėtimi). 2004/2005 metais studijavo 1 studentė. Paskaitos buvo jungiamos su kitomis studijų programomis. Apskritai studentų nubyrėjimas yra nemenkas, turint mintyje, kad apskritai priimama studijuoti ne itin daug studentų, pvz., 2007/2008 priimta 13 studentų, į antrą kursą iš jų atėjo 9 – sumažėjo apie 30 procentų studentų. Neaišku, kokių priemonių imamasi, kad kuo mažiau nubyrėtų studentų, kurių studijų nutraukimo priežastis yra bendrųjų gebėjimų stoka, kaip teigiama savianalizėje.

Dėstytojų ir studentų judumas

Studentai kartu su dėstytojais pakankamai aktyviai dalyvauja mokslinėje veikloje, rengia bendras publikacijas, dalyvauja tyrimuose, mokslinėse konferencijose.

Programos dėstytojų, išvykusių akademiniam darbui į kitas šalis, yra pakankamai. Pagirtina, kad dėstytojai užsienio universitetuose skaito dalykus, artimus savo dėstomiems kursams VDU, skaitomi kursai atitinka dėstytojų mokslinius interesus. Manytina, kad dėstytojų vizitai į užsienio universitetus daro teigiamą poveikį studijų programai, ji gali būti nuolat atnaujinama.

Per analizuojamą laikotarpį tik dvi studentės buvo išvykusios į užsienio universitetus. Čia matyti ir motyvacijos stoka, taigi programos vykdytojai turėtų rasti būdų, kaip motyvuoti studentus bent semestrą studijuoti kitame universitete. Pasigendama būdų, skatinančių studentų judumą, Pastebima, kad studentams išvykti kitur trukdo nepakankamas užsienio kalbų mokėjimas. Studentai gali papildomai mokytis užsienio kalbų, tačiau už tai turi mokėti.

2.5.3. Parama studentams

Akademinės paramos naudingumas

Informacija apie studijų programą ir jos pokyčius teikiama tradiciniais būdais (leidiniuose, interneto svetainėje, katedrose, elektroniniu paštu). Studentai turi galimybę mokytis pagal individualų tvarkaraštį. Sudarytos galimybės konsultuotis su dėstytojais. Studentai menkai konsultuojami karjeros klausimais, į paramos studentams veiklą neįtraukiami patys studentai.

Studentams sudaromos galimybės kartoti dalykus ir perlaikyti egzaminus. Perlaikymo tvarka pasikeitė nuo 2009 metų. Manytina, kad naujoji tvarka yra objektyvesnė ir priimtinesnė studentams.

Socialinės paramos veiksmingumas

Studentams sudaromos realios galimybės naudotis psichologine, sielovados, sporto, sveikatos, kultūros parama, nes universitete veikia Psichologijos klinika, Akademinės sielovados komanda, Sporto centras ir kt. padaliniai, kuriuose studentams suteikiama nemokama pagalba. VDU studentams su negalia sudaromos galimybės studijuoti ir įsigyti specifinių mokymosi priemonių, tokioms studijoms esama specializuotų auditorijų. Be to, VDU veikia ir studentų akademiniai ir kt. klubai, kurie taip pat teikia paramą studentams.

Stipendijos skiriamos vadovaujantis VDU Stipendijų skyrimo nuostatais. Stipendijos skiriamos pagal sesijos rezultatus du kartus per metus: rudens ir pavasario semestrams. Stipendijas gali gauti gerai besimokantys studentai, t. y. tie, kurių vidurkis ne mažesnis kaip 8 balai ir kurie studijuoja valstybės finansuojamose vietose.

Skatinamosios stipendijos skiriamos studentams, studijuojantiems pagal mainų programas. Savianalizėje teigiama, kad gali būti skiriamos socialinės stipendijos, tačiau duomenų, ar tokių stipendijų buvo skirta, nepateikiama. Socialinių stipendijų poreikis didelis, tačiau pasigendama informacijos ir pagalbos tvarkant dokumentus.

Bendrabučiais studentai aprūpinami konkurso tvarka vieneriems metams. Pagrindinis skyrimo kriterijus – šeimos pajamos vienam asmeniui. Pirmenybė teikiama neįgaliesiems (yra jiems pritaikytas bendrabutis), našlaičiams ir aktyviems studentams. Bendrabutyje gyvena 2 analizuojamos programos studentės.

2.5.4. Pasiekimų vertinimas

Vertinimo kriterijų tinkamumas ir jų viešumas

Vertinant studijų pasiekimus taikoma kaupiamojo balo sistema. Galutinis pažymys susideda iš tarpinių atsiskaitymų ir egzamino: egzaminas sudaro 50 procentų galutinio įvertinimo. Tarpinių atsiskaitymų svorį nustato dėstytojas ir apie tai semestro pradžioje informuoja studentus. Vertinimo balo sandara sudaro galimybę objektyviai vertinti studentų žinias ir gebėjimus. Visi atsiskaitymai vyksta raštu ir vienu metu laiko visi studentai, taip siekiama užtikrinti atsiskaitymo objektyvumą. Dėl pateisinamos priežasties nelaikiusiems egzamino, dekanų įsakymu jis gali būti atidedamas. Studento, nedalyvavusio tarpiniuose atsiskaitymuose, pasiekimai vertinami 0.

Studentų pasiekimų vertinimo kriterijai iš esmės atitinka studijų programos siekinius. Svarbu, kad su studentais analizuojami dalykų aprašai, kuriuose pateikiama svarbiausia dalyko informacija, pristatomi dalyko siekiniai, vertinimas ir kt. Dalyko lapai skelbiami internete, taigi informacija studentams yra prieinama nuolat. Vertinimo kriterijų sąsajos su studijų siekiniais būdingos visai studijų programai.

Grižtamojo ryšio veiksmingumas

Grižtamasis ryšys realizuojamas 2 kryptimis: išklausę kursą studentai užpildo anketas, vertina dėstytojo darbą; dėstytojai, įvertinę studentų darbus, organizuoja rezultatų aptarimus. Manytina, kad grįžtamasis ryšys yra pakankamas. Savianalizėje neaptariama, ar keičiasi ir kaip keičiasi studentų rezultatai taikant tokį grįžtamąjį ryšį.

Baigiamųjų darbų vertinimo veiksmingumas

Baigiamuosius darbus studentai rengia ir gina vadovaudamiesi rektoriaus įsakymu patvirtinta Baigiamųjų darbų rengimo ir gynimo tvarka. Katedra kasmet atnaujina reikalavimus ir juos skelbia. Nurodymai, pateikiami studentams, yra išsamūs, aiškūs ir suprantami. Todėl tikėtina, kad rašant darbus studentams neturėtų kilti procedūrinių ir darbų vertinimo neaiškumų.

Darbai yra ginami viešai. Rektoriaus įsakymu sudaroma gynimo komisija. Darbą recenzuoja vienas recenzentas, recenziją komisija ir studentas gauna ne vėliau, kaip likus dienai iki gynimo. Komisijos pirmininkas yra iš kitos institucijos. Vertinant darbus derėtų nuosekliai laikytis susitarimų, manytina, kad recenzentas turėtų darbą vertinti pažymiu ir į jo vertinimą komisija turėtų atsižvelgti.

2005–2009 metų baigiamieji darbai įvertinti iš esmės labai gerai (10 ir 9 – 12 darbų; 8 – 3 darbai; 7 – 1 darbas). Lyginant įstojimo balus ir baigiamųjų darbų rezultatus galima būtų daryti prielaidą, kad studijų metais net ir silpnesni studentai sugebėjo labai sėkmingai mokytis. Vertinamos programos baigiamieji darbai parengti gana gerai.

Neformaliuoju būdu ir savišvieta įgytų pasiekimų vertinimo ir pripažinimo sistemos funkcionavimas

Savianalizėje teigiama, kad studentai turėjo galimybę įsivertinti neformaliuoju būdu, buvo apie tai informuoti, bet tokia galimybė nepasinaudojo.

2.5.5. Absolventų įsidarbinimas

Absolventų įsidarbinimo tikslingumas

Studentai pildė specialias anketas, kuriose prašoma atsakyti, per kiek laiko po studijų įsidarbino, ar įsidarbino pagal specialybę. Pusės studentų veikla tiesiogiai susijusi su įgytu išsilavinimu. Dauguma dirbti pradėjo dar būdami studentai. 5 absolventai įsidarbino VDU, viena studijuoja doktorantūroje. Taigi galėtume teigti, kad tų 8 absolventų įsidarbinimas atskleidžia programos tinkamumą ir perspektyvumą. Kalbėti apie įsidarbinimo pakankamumą studijų programos poreikiui pagrįsti keblu, nes filologinis išsilavinimas suteikia galimybių įsidarbinti labai plačiose sferose. Nieko nekalbama apie likusius studentus, neanalizuojamos neįsidarbinimo priežastys ar darbo ne pagal įgytą išsilavinimą tendencijos. Absolventai teigia, kad įsidarbinti pagal specialybę sunku. Darbdaviai teigia, kad jiems reikia tokio išsilavinimo specialistų, bet konkretesnės informacijos apie tai nėra.

2.6. Programos vadyba

2.6.1. Programos administravimas

Programos vadovybės veiklos veiksmingumas

Už programos vykdymą atsako Lietuvos kalbos katedra ir programos studijų komitetas. 2009 metais patvirtintame programos studijų komitete yra 7 nariai: programos vadovė iš VDU Lietuvos kalbos katedros, 1 narys iš VDU Anglų filologijos katedros, 1 iš VDU Išeivijos studijų centro, 1 iš VU Lituaništinų studijų katedros, 1 studentė, 1 socialinis partneris. 2010 metais pirmininkė prof. dr. I. Dabašinskienė buvo pakeista doc. dr. E. Rimkute (VDU Lietuvos kalbos katedra). Visų programos komiteto narių profesinė kompetencija pakankama, siekiama bendradarbiavimo su analogiškais studijų programomis (VU), glaudaus ryšio su būsimais darbdaviais.

Studijų programos administravimo ir kokybės užtikrinimo procesai nusakomi universiteto rektoriaus ar studijų prorektoriaus įsakymais. Baigiamieji ir kolokviumų darbai saugomi katedroje, studentų pažangos ir nubyrėjimo duomenys kaupiami ir saugomi dekanate ir Akademinų reikalų tarnyboje. Absolventų duomenys kaupiami ir kasmet atnaujinami, absolventai registruojasi Alumnų bazėje.

2.6.2. Vidinis studijų kokybės užtikrinimas

Programos kokybės vertinimo tinkamumas

Programų savianalizės atliekamos kas dveji metai. Savianalizę atlieka studijų komitetas, rezultatai svarstomi katedroje ir fakulteto taryboje. Vertinimas organizuojamas taip, kad per dvejus metus būtų įvertinti visi privalomieji dalykai ir studentų pasirinkti dalykai. Vidiniam vertinimui pasirinktos tinkamos sritys ir kriterijai. Apklausos anketas rengia universiteto Studijų kokybės centras, rezultatai svarstomi katedroje, dekanato posėdyje, fakulteto taryboje. Vertinimui naudojamos ne tik anketos, bet ir individualūs pokalbiai su studentais.

Visi su vertinimu susiję dalykai skelbiami universiteto intranete. Taigi vertinimo viešinimas užtikrinamas. Dalyko vertinimo rezultatus gauna dėstytojas ir katedros vedėjas. Tie rezultatai padeda užtikrinti grįžtamąjį ryšį ir tobulinti savo dėstomo dalyko programą.

Programos kokybės gerinimo veiksmingumas

Programa vertinama kas dveji metai, bet atskiri dalykai vertinami nuolat, taigi programos vertinimas vyksta nenutrūkstamai. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje studijų komitetas ir katedra aptaria per mokslo metus iškilusias problemas. Vertinimo periodiškumas yra logiškas, nes siekinių įgyvendinimą galima analizuoti tik baigus studijų programą, t. y. po dvejų metų. Dėstyto kokybės vertinimo anketos yra bendros visam universitetui, todėl įmanoma lyginti atskirus padalinius, apibendrinti, remiantis įvairių padalinių patirtimi ir anketų rezultatais. Savianalizėje nedetalizuojama, kokiais rezultatais buvo pasinaudota tobulinant studijų procesą, Analizuojamos studijų programos vertinimas nėra brangus, nes studijuoja labai mažai studentų. Todėl kaip tik norėtusi detalesnio problemų identifikavimo ir jų sprendimo būdų pateikimo, sąsajų su studijų rezultatais ar proceso tobulinimu.

Socialinių dalininkų dalyvavimo veiksmingumas

Studentų atstovas įeina į studijų komiteto sudėtį, studentai pildo anketas ir dalyvauja individualiuosiuose pokalbiuose su dėstytojais. Savianalizėje pripažįstama, kad pasigendama studentų ir dėstytojų aktyvumo ir iniciatyvumo tobulinant studijų procesą, tačiau nenurodoma, kaip to planuojama siekti.

Savianalizėje pripažįstama, kad išorinių partnerių indėlis į programos tobulinimą galėtų būti svaresnis, kol kas tai pasireiškia tik dalyvavimu baigiamųjų darbų gynime ir moksliniuose projektuose.

3. REKOMENDACIJOS

3.1. Siūloma:

- 3.1.1. Pakeisti terminus *individualus savarankiškas darbas, namų darbas* aiškesniais.
- 3.1.2. Dalykų aprašus papildyti tokia informacija: savarankiško darbo užduotys, laikas joms atlikti, užduočių grafikas; egzamino aprašas, detalus teorinių paskaitų ir seminarų turinys, metodai.
- 3.1.3. Tobulinti paskaitų tvarkaraščius. Pageidautina, kad tą pačią dieną studentai mokytųsi ne vieną, o kelis dalykus.
- 3.1.4. Pailginti egzaminų sesijas, kad tarpai tarp egzaminų būtų ilgesni nei trys dienos.
- 3.1.5. Teikti studentams daugiau informacijos ir pagalbos socialinės paramos klausimais.
- 3.1.6. Vienodinti baigiamųjų darbų vertinimo sistemą: apsispręsti, ar visais atvejais atsižvelgiama į vadovo ir recenzento vertinimus, ar visais atvejais neatsižvelgiama.
- 3.1.7. Rodyti daugiau iniciatyvos bendradarbiaujant su darbdaviais.

IV. Apibendrinamasis įvertinimas

Studijų programa *Taikomoji lietuvių kalbotyra* (valstybinis kodas – 62404H124, naujas kodas – 621Q10005) vertinama teigiamai.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balai
1	Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	3
2	Programos sandara	3
3	Personalas	3
4	Materialieji ištekliai	3
5	Studijų eiga ir jos vertinimas (studentų atranka, pasiekimų vertinimas, parama studentams)	3
6	Programos vadyba (programos administravimas, vidinis studijų kokybės užtikrinimas)	3
	Iš viso:	18

- 1-Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)
 2-Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)
 3-Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)
 4-Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovas: prof. dr. Bronius Maskuliūnas
 Team leader:

Grupės nariai: prof. dr. Dalia Pakalniškienė
 Team members: prof. dr. Vilija Salienė
 Jūratė Palionytė